

Årsrapport fra De nasjonale forskningsetiske komiteene 2022

Innhold

I. Direktørs beretning	3
II. Kort om De nasjonale forskningsetiske komiteene.....	4
III. Årets aktiviteter og resultater	5
Oversikt over mål- og resultatstyring for FEK.....	5
Mål 1: Forskere og forskningsinstitusjoner fremmer etisk god og ansvarlig forskning	6
Case 1: Veileder for institusjonenes arbeid med forskningsetikk	11
Case 2: Opplæringsressurser	11
Mål 2: Andre aktører tar hensyn til forskningsetikk i sitt arbeid.....	13
Case: Arbeid knyttet til akademisk frihet, forskningsintegritet og sikkerhet.....	15
Mål 3: Samfunnet har tillit til forskning.....	16
Nettsidene	16
Magasinet Forskningsetikk	17
Åpne møter.....	18
Case: Oversettelse av artikler til engelsk.....	18
IV Styring og kontroll i FEK.....	20
Risikovurderinger.....	20
FNs bærekraftsmål	20
Motvirke arbeidslivskriminalitet.....	20
Effektivisere konsulentbruken.....	21
Lærlinger.....	21
Samfunnssikkerhet og beredskap (SOB) og sikkerhet etter sikkerhetsloven.....	21
Informasjonssikkerhet og personvern.....	21
Helse, miljø- og sikkerhetsarbeid	22
Håndtering av covid -19-pandemien	22
Likestilling og mangfold	23
V. Vurdering av framtidsutsikter	25
VI. Årsregnskap.....	27
Bekreftelse.....	27

I. Direktørs beretning

De nasjonale forskningsetiske komiteene (FEK) gir med dette sin rapport om oppnådde mål og virkemidler for virksomheten i 2022. Vi redegjør også for eventuelle avvik fra tildelingsbrevet for 2022.

Den samlede vurderingen er at de tildelte målene er oppnådd med gode resultater. Det er en prioritert oppgave for FEK å støtte forskere og forskningsinstitusjoner i arbeidet med å sikre at forskningen i Norge skjer i henhold til anerkjente forskningsetiske normer. *Lov om organisering av forskningsetisk arbeid* (forskningsetikkloven) fastsetter rammer for arbeidet med forskningsetikk i Norge og klargjør forskningsinstitusjonenes ansvar. Riksrevisjonens etterkontroll av forskningsetikkloven (2021), viser at det fortsatt gjenstår arbeid på institusjonene med å oppfylle de lovpålagte kravene. Gjennom året har FEK jobbet systematisk med å støtte institusjonenes arbeid, ved å videreutvikle opplæringsressurser, og ved å utvikle en veileder som skal være en ressurs i behandlingen av uredelighetssaker og forskningsetiske saker. Det er viktig for FEK å ha en tett dialog med institusjonene i dette arbeidet, samt sentrale aktører, som FFA og UHR. I rapporteringen under mål 1 utdypes det hvordan FEK har jobbet med å legge til rette for at forskere og forskningsinstitusjoner fremmer etisk god og ansvarlig forskning.

FEKs visjon er: *Vi løfter forskningsetikken*. FEK arbeider bredt med forskningsetikk, og bidrar til å synliggjøre og bevisstgjøre om forskningsetiske normer. FEK er også opptatt av en positiv ansvarliggjøring av andre aktører i forskningssystemet, og av å fremheve forskningsetikk som en forutsetning for kvalitet og tillit. Dette reflekteres i våre tiltak også i 2022, som utdypes under rapporteringen av mål 2 og 3.

En annen prioritert oppgave i 2022 har vært å styrke samarbeidet mellom komiteer og utvalg og sekretariatet. I 2022 fikk vi mange nye medlemmer i våre komiteer og utvalg, og en stor del av Årskonferansen var viet opplæring av nye medlemmer. Et viktig grep for å styrke samarbeidet er at komiteer og utvalg velger seg ut noen faglig prioriterte temaer vi jobber sammen om. I 2022 var temaene *akademisk frihet* og *publiseringsetikk*. Samarbeidsutvalget (SU), som er en møteplass for komité- og utvalgsledere, sekretariatsledere, direktør og seniorrådgiver innen HR og økonomi, har hatt to møter. FEK har også lagt til rette for at komiteer og utvalg har gitt felles høringsinnspill i flere sentrale høringer.

Helene Ingjerd
Direktør, De nasjonale forskningsetiske komiteene,
Oslo, 15. mars 2023

II. Kort om De nasjonale forskningsetiske komiteene

FEK skal bidra til at all forskning i Norge skjer i henhold til anerkjente forskningsetiske normer, og er det viktigste fagorganet for forskningsetikk. Komiteene ble opprettet i 1990. Siden 2013 har FEK vært et forvaltningsorgan underlagt Kunnskapsdepartementet. Komiteene og utvalgene er faglige uavhengige. FEK omfatter følgende komiteer og utvalg med et felles sekretariat:

- Den nasjonale forskningsetiske komité for medisin og helsefag (NEM)
- Den nasjonale forskningsetiske komité for naturvitenskap og teknologi (NENT)
- Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH)
- Nasjonalt utvalg for gransking av uredelighet i forskning (Granskingsutvalget)
- Nasjonalt utvalg for vurdering av forskning på menneskelige levninger (Skjelettutvalget), som er et underutvalg under NESH, NENT og NEM.

FEK er lokalisert i Kongens gate 14 i Oslo sentrum og deler lokaler med Teknologirådet.

Antall årsverk i 2022 var 9,88

Samlet tildeling i 2022 var 21.052.000, -.

Utnyttelsesgraden av tildeling: 93%

Driftsutgifter (inkludert lønn): 19.590.893, -.

Lønnsandel av driftsutgifter: 68,44%

Lønnskostnad per årsverk: 904.357, -.

Sekretariatet ble i 2022 ledet av Helene Ingierd.

III. Årets aktiviteter og resultater

Aktivitetene i 2022 har vært basert på mål og styringsparametere gitt gjennom tildelingsbrevet og FEKs strategi. Komiteer og utvalg, samt sekretariatet i FEK har utarbeidet egne aktivitetsplaner. Den pågående pandemien satte sitt preg på aktivitetene også i 2022, men planlagte møter ble likevel i hovedsak gjennomført, med enkelte tilpasninger.

Det er leders overordnede vurdering at FEK i vesentlig grad oppfyller de mål som er satt for virksomheten. Risikovurderingen for måloppnåelse er lagt til grunn for prioritering av tiltakene som er gjort, med vekt på komiteers og utvalgs løpende saksbehandling, oppdatering av opplæringsressurser og veiledning til forskningsinstitusjonene. Den økonomiske ressursbruken er innenfor bevilgningen som er gitt gjennom tildelingsbrevet. FEK har hatt et underforbruk på om lag 2 mill. kroner i 2022. Dette skyldes lavere utgifter til SPK enn budsjettert, underbemanning i sekretariatet store deler av året og derav lavere lønnskostnader, samt lavere reisekostnader enn forventet pga. pandemien.

Oversikt over mål- og resultatstyring for FEK

KD har fastsatt følgende samfunns mål for FEK:

Etisk god og ansvarlig forskning

Følgende mål er fastsatt på brukernivå:

1. Forskere og forskningsinstitusjoner fremmer etisk god og ansvarlig forskning
2. Andre aktører tar hensyn til forskningsetikk i sitt arbeid
3. Samfunnet har tillit til forskning

I tildelingsbrevet for 2022 er det angitt at det første målet skal ha særlig prioritet.

Gjennom MRS-arbeidet har vi utviklet følgende mål for produkter og tjenester:

- Faglig gode retningslinjer og ressurser
- Profesjonell rådgivning og veiledning
- Velbegrunnede uttalelser og vedtak
- Relevante møteplasser for erfaringsutveksling og debatt

FEK har i tillegg et internt mål om å videreutvikle et kompetent og effektivt sekretariat, i tråd med strategien for FEK 2021-2025.

Kunnskapsdepartementet har også listet opp følgende to styringsparametere:

1. Forskningsetiske retningslinjer skal til enhver tid være gode verktøy for å fremme god og ansvarlig forskning
2. FEK oppfattes som en ressurs for forskningsinstitusjonene i deres arbeid med å fremme god og ansvarlig forskning

I tillegg bes FEK om å rapportere på saksbehandlingstid for klagesaker i NEM.

Granskingsutvalget bes om å vurdere om det er behov for endringer i veileder for institusjonenes innrapporteringer. Rapporteringen følger tildelingsbrevet.

Mål 1: Forskere og forskningsinstitusjoner fremmer etisk god og ansvarlig forskning
I tråd med tildelingsbrevet, har FEK rettet sin hovedinnsats mot dette målet. I Dokument 1 (2021–2022), påpeker Riksrevisjonen at de statlige universitetene og høyskolene ikke har etablert systemer som legger til rette for at alle ansatte som arbeider med forskning, får tilstrekkelig opplæring. Riksrevisjonen fastslår videre at det kan være ulike oppfatninger av hva som er nødvendig opplæring og god forskningsetikk. Institusjonene har heller ikke gode nok systemer for å sikre at mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer blir oppdaget, behandlet og rapportert.

Faglig gode retningslinjer og ressurser

Riksrevisjonens rapport gir viktig informasjon om status for arbeidet med forskningsetikk i Norge i UH-sektoren. For FEK er det viktig å stadig ha en tett dialog med forskningsinstitusjonene, inkludert forskningsinstituttene, om beste praksiser for opplæring og håndtering av saker. Vi erfarer at etterlevelsen av *Lov om organisering av forskningsetisk arbeid* (forskningsetikkloven) krever ekstra veiledning, og har igangsatt **arbeidet med flere ressurser** som svarer på de to hovedutfordringene Riksrevisjonens etterkontroll påpeker.

For det første, FEK er godt i gang med arbeidet rundt ulike opplæringsressurser. Vi oppdaterer artikler og case på *Forskningsetisk bibliotek*, som tilbyr ressurser om forskningsetiske temaer som bør inngå i undervisning og opplæring. Dette er ressurser som er mye brukt, og det er vårt viktigste produkt som tilbys til opplæring og undervisning i forskningsetikk (utdypes i case 2 under). Vi har også påbegynt en ressurs for forskningsinstitusjonene (ferdig våren 2023), som, basert på forskningslitteraturen, oppsummerer anbefalinger når det gjelder hvordan opplæringen i forskningsetikk bør gjennomføres.

For det andre, har FEK arbeidet med en veileder som skal bistå institusjonene i behandlingen av hhv. uredelighetssaker og forskningsetiske saker (dette utdypes under case 1). På bakgrunn av dialog og innspill fra institusjonene og rapporten fra Riksrevisjonen, mener vi at dette vil være viktige ressurser for at forskere og forskningsinstitusjonene skal kunne fremme etisk god og ansvarlig forskning.

Granskingsutvalget har vurdert om det bør gjøres endringer i utvalgets veileder til forskningsinstitusjonene om rapportering av saker om mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer. Utvalget innhentet i 2022 innspill om endringsbehov fra forskningsinstitusjonene. På bakgrunn av innspillene samt utvalgets egne vurderinger konkluderte utvalget på årets siste møte med at det er behov for å gjøre enkelte justeringer i veilederen og at utvalget i løpet av 2023 vil gjennomføre disse justeringene. Konklusjonen ble rapportert til Kunnskapsdepartementet i desember 2022. Det er opprettet en arbeidsgruppe som vil jobbe frem justeringsforslagene, og utvalget vil rapportere til Kunnskapsdepartementet når arbeidet er gjennomført.

Retningslinjer og veiledere formulerer anerkjente forskningsetiske normer og definerer dermed hva som er god forskningsetikk. De danner grunnlaget for det som bør utgjøre opplæringen i forskningsetikk, og utgjør rammeverket for de forskningsetiske vurderinger relevante aktører

har et ansvar for å gjøre i hele forskningsprosessen – fra planlegging og gjennomføring til publisering og formidling. Slik utgjør de også en grunnleggende forutsetning for at forskningen som gjennomføres er etisk god og ansvarlig. Arbeidet med å utvikle og revidere retningslinjer og veiledere legger rammene for det øvrige arbeidet rettet mot forskere og forskningsinstitusjoner, og er derfor høyt prioritert. NENT har arbeidet med revisjon av *Forskningsetiske retningslinjer for naturvitenskap og teknologi* (NENT 2016). NESH har ferdigstilt den engelske oversettelsen av nylig reviderte *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora* (NESH 2021). NEM har arbeidet med å revidere *Retningslinjer for genetiske undersøkelser av mennesker i medisinsk og helsefaglig forskning*. Det er forventet at denne vil bli ferdigstilt før sommeren 2023. NEM vil i løpet av 2023 foreta en evaluering av helseforskningsloven. Forberedelse til dette arbeidet ble påbegynt i 2022, med en workshop for NEM, og gruppeoppgaver og diskusjoner for medlemmer i REK/NEM på Storfellesmøtet. Skjelettutvalget har ferdigstilt revisjon av *Forskningsetisk veileder for forskning på menneskelige levninger* (2022). Revidert veileder ble også oversatt til engelsk. I revisjonsarbeidet la utvalget særlig vekt på forskningsetikk som grunnlag for god forskning på menneskelige levninger og hvordan momenter som forskningsetikkloven, åpen forskning, stordata og økt søkelys på repatriering og visuell formidling av menneskelige levninger påvirker forskningsfeltet. I samarbeid med UiO har FEK også utviklet en tegnefilm som skal lære barn om deres rettigheter ved deltagelse i forskning. Filmen ble ferdigstilt høsten 2022 og publisert i oktober. FEK anser dette som et viktig produkt for å nå ut til flere grupper, inkludert mulige deltakere i forskning.

Profesjonell rådgivning og veiledning

FEK har videre arbeidet for å oppfylle mål 1 gjennom **profesjonell rådgivning og veiledning**. Kontakten med forskningsinstitusjonene er høyt prioritert. Sekretariatet og samtlige komiteer og utvalg er i jevnlig kontakt med forskere, forskningsinstitusjoner og andre aktører, gjennom foredrag, telefon og e-post. Også i 2022 holdt ansatte en rekke foredrag og forelesninger, de aller fleste på forskningsinstitusjonene. Slik virksomhet er viktig for å opprettholde god kontakt med institusjonene og gjøre våre ressurser kjent. I 2022 handlet mange av foredragene om akademisk frihet og sikkerhet. Direktør innledet om dette og deltok i panelsamtale på UHRs årskonferanse. Temaet ble også dekket i innlegg for Departementenes forskningsutvalg, og på seminar arrangert av Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir.) og Forskningsrådet, samt på Ledersamling ved Universitet i Agder. Komiteer og utvalg legger også årlig minst ett møte til en institusjon, for å sikre dialog om relevante forskningsetiske utfordringer.

Velbegrunnede uttalelser og vedtak

FEK har dernest arbeidet for å oppfylle mål 1 gjennom **velbegrunnede uttalelser og vedtak**. Profesjonell rådgivning og veiledning munner i enkelte tilfeller ut i rådgivende uttalelser. Komité- og utvalgsmøter er sentrale møteplasser for å utvikle velbegrunnede uttalelser og vedtak, og ressursbruken i FEK for å tilrettelegge for disse møtene er betydelig. Komiteer og utvalg oppretter også egne arbeidsgrupper ved behov. Alle uttalelser og vedtak tilgjengeliggjøres på forskningsetikk.no.

NEMs vedtak legges i en tilgjengelig digital database hvor forskere kan bli kjent med forskningsetisk praksis. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden fra NEM har ferdigbehandlet en klagesak i møte til vedtak er sendt til klager, er nå på over tre måneder. På grunn av den lange saksbehandlingstiden har søkere fått mulighet til å få muntlig beskjed om avgjørelsen, og skriftlig vedtak har blitt sendt ut i ettertid. Den lange saksbehandlingstiden kan forklares med bemanningssituasjonen i FEK.

FEK har gjennom flere år sett en tendens til at flere av sakene komiteer og utvalg mottar er mer komplekse enn tidligere. Dels handler det om at flere aktører har vært involvert i forkant av prosjektet, for eksempel redelighetsutvalg ved forskningsinstitusjonene eller SIKT. Sakene er også mer komplekse i den forstand at flere aktører er involvert i selve forskningen, gjennom oppdragsforskning, samarbeidsprosjekter og brukermedvirkning.

I 2022 har FEK i fellesskap arbeidet frem en rekke felles høringsuttalelser. Generelt har det vært viktig for FEK å løfte frem de relevante forskningsetiske normene, og å fastholde betydningen av å fastsette gode rammevilkår og avtaler for å sikre etterlevelsen av forskningsetiske normer. FEK erfarer at våre innspill har hatt gjennomslag. Her følger en kort oppsummering:

Innspill til Revisjon av Statens standardavtale for forsknings- og utredningsoppdrag

FEK poengterte at forskningsavtalen (SSA-F) utgjør et godt rammeverk for uavhengig oppdragsforskning, som også kan være retningsgivende for liknende kontakter hos andre aktører i forskningen. Avgrensningen mot andre typer oppdrag i form av en konsulentavtale (SSA-K) kan også være hensiktsmessig for andre aktører i forskningssystemet. Avtalene er viktige for å tydeliggjøre gjensidige rettigheter og plikter, blant annet for å sikre forskningsetikken.

Innspill til høring om finansiering av universiteter og høyskoler

FEK påpekte at en publiseringsindikator isolert sett kan ha både positive og negative forskningsetiske konsekvenser, avhengig av bruk og implementering i praksis. Det er derfor avgjørende med en forsvarlig bruk av indikatorer i styring og finansiering av universiteter og høyskoler, slik det også internasjonalt er fremhevet blant annet i The San Fransisco Declaration on Research Assessment (DORA 2012) og The Leiden Manifesto for Research Metrics (Leiden-manifestet 2015).

FEK mente det er viktig at formidling løftes frem som en viktig oppgave, men er skeptisk til å innføre en ny formidlingsindikator i finansieringssystemet, og vil heller oppfordre til at formidling blir et sentralt element i utviklingsavtalene. FEK mener også at Kunnskapsdepartementet i sin styringsdialog med Forskningsrådet og andre offentlige instanser som finansierer forskning, bør vektlegge deres ansvar for å fremme forskningsetikk.

Innspill til eksportkontrollforskriften

FEK understreket de store implikasjonene forslaget har for akademisk frihet og forskningsetikk, og behovet for en nærmere utredning av konsekvensene. FEK påpekte også behovet for mer presise definisjoner angående hva slags kunnskapsoverføring som skal underlegges spesiell

kontroll, og oppfordret til forholdsmessighet i de vurderingene som gjøres. Anerkjennelse av forskningsinstitusjonenes autonomi tilsier at mange av beslutningene om kunnskapsoverføring fortsatt bør tas av forskningsmiljøene selv. Samtidig bør det utarbeides gode støtteapparater for at vurderingene kan tas på best mulig opplyst grunnlag, mente FEK.

Innspill til NOU 2022: Akademisk yringsfrihet

FEK var positive til mange av forslagene til endring i universitets- og høyskoleloven (uh-loven), spesielt betoningen av forbindelsen mellom forskningsetikk og akademisk frihet:

«Forskningsetikken kan også sies å være en forutsetning for akademisk frihet, ved at forskningsetikken uttrykker plikter som muliggjør den akademiske friheten.» (NOU 2022: 2, 6.3.3) FEK var ellers opptatte av at beskyttelsen av innholdet i formidling må ivareta en bred forståelse av formidling. FEK mente det er nødvendig med en bredere drøfting av akademisk frihet, for eksempel i en ny langtidsplan for forskning. FEK vektla at det er hensiktsmessig å skille mellom vitenskapelig frihet, akademisk frihet og yringsfrihet. Spørsmålet om grunnlovfesting bør utredes nærmere, mente FEK. FEK understreket videre at en positiv ansvarliggjøring av andre aktører i forskningssystemet er avgjørende for å sikre tillit og tillitsverdighet i forskning.

Innspill til revisjon av All European Academies (ALLEA) Code of Conduct for Research Integrity

FEK fikk en invitasjon, via ENRIO (European Network of Research Integrity Offices), der FEK er medlem, til å gi innspill til en revidert versjon av disse retningslinjene. ALLEA er en sammenslutning av europeiske vitenskapsakademier etablert i 1994, og dokumentet ble utgitt første gang i 2011. Retningslinjene er en viktig ressurs for arbeidet med forskningsintegritet i Europa, og de er tilrettelagt på norsk av FEK på oppdrag fra KD.

FEK påpekte blant annet at begrepene forskningsintegritet og etikk er de sentrale begrepene i dokumentet, men de er ikke definert eller forklart. FEK mente det er viktig å presisere at forskningsintegritet forutsetter et begrep om forskningsetikk, og dermed en kollektiv forpliktelse i forskningsmiljøet til å fastholde bestemte verdier og prinsipper.

Relevante møteplasser for erfaringsutveksling og debatt

I 2022 har FEK også arbeidet med å videreføre **relevante møteplasser for erfaringsutveksling og debatt**. Dette er viktige arenaer for faglig påfyll til relevante aktører, men også for at vi i FEK får innspill til vårt arbeid.

Internt har vi, foruten komite- og utvalgsmøter, hatt to møter i **Samarbeidsutvalget (SU)**. Dette er en svært viktig møteplass for å diskutere felles utfordringer og arbeid på tvers av komiteer, utvalg og sekretariat, der lederne for komiteer og utvalg, sekretariatslederne, seniorrådgiver HR og økonomi og direktør deltar. I 2022 var viktige temaer skjæringspunkter mellom forskningsetiske saker og uredelighetsaker og ulike aktørers ansvar for forskningsetikk. SU reviderte sin prosedyre for felles uttalelser fra FEK, for å legge enda bedre til rette for slike uttalelser der det anses som hensiktsmessig.

FEK har gjennomført **Årskonferansen** for medlemmer i komiteer og utvalg og sekretariat. Arrangementet ble gjennomført som et fysisk arrangement i Oslo i mars. Hovedfokuset var på

opplæring av nye medlemmer i komiteer og utvalg, og de fikk innføringer i forskningsetikkens historie, det forskningsetiske systemet i Norge, inkludert FEK, og hva det innebærer å være medlem i en forskningsetisk komité. I tillegg var det egne innledninger om publiseringsetikk og akademisk frihet, som FEK hadde valgt seg ut som faglige temaer for året. Arrangementet var godt besøkt, og vi fikk gjennomgående gode tilbakemeldinger på opplegget.

Tema for **Forskningsetisk forum** var publiseringsetikk og behandlingen av ulike saker – forskningsetiske saker og uredelighetssaker. I forskningsetikken handler publiseringsetikk om etikken knyttet til vitenskapelig publisering. Vitenskapelig publisering skal fremme kvalitet, men det er mye som tyder på at dagens publiseringssystem kan være en kilde til forskningsetiske spenninger og utfordringer. Vi la opp til brede diskusjoner rundt tematikken. Noen av konklusjonene var at urettmessig medforfatterskap, ev. mangel på medforfatterskap der det bør tildeles, stadig er en stor utfordring, som ses i sammenheng med publiseringssystemet. Det er svært viktig at institusjonene har systemer for å håndtere spørsmål og saker som handler om medforfatterskap, og ikke minst at det arbeides for å bygge en god kultur rundt publiseringsetikk. Her gjenstår det fortsatt mye arbeid. I tillegg presenterte sekretariatet utkast til Veileder for håndtering av forskningsetiske saker og uredelighetssaker (se case 1 for nærmere beskrivelse). Vi hadde også invitert til kommentarer fra sentrale aktører, Nina Sandberg ved UHR og Agnes Landstad (FFA), og vi la opp til gruppediskusjoner for å få innspill til produktet fra deltakerne, rundt 130 personer fra ulike forskningsinstitusjoner i hele Norge.

Storfellesmøtet ble i oktober arrangert i Oslo sentrum, hvor 130 deltakere fra NEM, REK og andre relevante instanser deltok, og reflekterte rundt sentrale forskningsetiske problemstillinger. Møtet gikk over to dager. Temaene var evaluering av helseforskningsloven, oppfølging av Helsetilsynets rapport: «Forskningsansvarlig har ansvar for at forskningen er ansvarlig» og hva NEM/REK kan gjøre i den forbindelse, samt NEM/ REK sitt samarbeid med andre og dispensasjon fra taushetsplikt. I tillegg fikk deltagerne en innføring i systemet for forhåndsgodkjenning i Sverige, samt mulighet til deling av faglig kunnskap og sosialt samvær på tvers og med samarbeidspartnere i Helsetilsynet, Helse- og omsorgsdepartementet, Direktoratet for e-helse, SIKT, Kunnskapsdepartementet med flere. Storfellesmøtet er en viktig arena for god samhandling mellom NEM og REK, og innad i REKene, samt utad med relevante departementer og andre instanser.

Skjelettutvalget arrangerte et webinar 17. November 2022 om forskning på eldre DNA (aDNA) og forskningsintegritet (*aDNA research and research integrity*), med fire innlegg fra forskere og påfølgende panelsamtale. aDNA-forskning er et svært aktuelt tema både nasjonalt og internasjonalt, hvortil det knytter seg mange og ulike dilemmaer og forskningsetiske problemstillinger. Webinaret ble holdt på engelsk for å nå utenfor Skandinavia. Om lag 80 personer deltok. Utvalget fikk gode tilbakemeldinger om webinaret i etterkant. Introduksjon og program for webinaret kan leses [her](#). Et opptak av webinaret er tilgjengelig [her](#).

Lederforum for forskningsetikk ble arrangert for lederne ved forskningsinstitusjonene 25. november i Forskningsparken, Oslo. Målet er å legge til rette for en møteplass for ledere ved

forskningsinstitusjonene for å diskutere felles utfordringer og erfaringer. Temaet i år var forskningsetikk og sikkerhet. Bakgrunnen er en forverret global sikkerhetssituasjon, samt pågående arbeid for å revidere og utvikle rammeverk for sektoren. Dette har blant annet ført til bekymringer for ivaretagelsen av akademisk frihet ved institusjonene, samt sentrale forskningsetiske normer. Vi inviterte til diskusjon rundt følgende spørsmål:

- Hvordan håndterer institusjonene vurderinger knyttet til internasjonalt forskningssamarbeid og risiko for misbruk av forskning?
- Hva er de største utfordringene og dilemmaene, og hvordan kan nye reguleringer og retningslinjer bidra til å styrke de vurderingene som gjøres?
- Hvordan fremme dialog og en god arbeidsdeling mellom ulike aktører i forskningssystemet, som ivaretar akademisk frihet, sikkerhet og forskningsetikk?

Møtet var godt besøkt, med rundt 50 deltakere. De aller fleste var ledere (rektører, prorektorer el. direktører), ved forskningsinstitusjoner. I tillegg deltok representanter fra HK-dir., KD og Forskningsrådet, samt OECD.

Til sammen har FEK gjennom 2022 skapt en rekke møteplasser, med til dels ulike målgrupper: komité- og utvalgsmedlemmer, de som har ansvar for og som arbeider med forskningsetikk på institusjonene, forskere og en bredere offentlighet. Møtene har tatt opp et bredt spektrum av forskningsetiske spørsmål, med søkelys på temaene for 2022, akademisk frihet og publiseringsetikk

Case 1: Veileder for institusjonenes arbeid med forskningsetikk

Forskningsinstitusjoner skal sikre at forskningen ved institusjonen skjer i henhold til anerkjente forskningsetiske normer. FEK mottar imidlertid mange henvendelser hvor det råder uklarhet om institusjonens ansvar og hvordan det skal ivaretas.

Denne veilederen er et verktøy for institusjonene i arbeidet med å fremme god forskningsetikk i bred forstand. Dette handler primært om å skape bevissthet og kultur, og om å utvikle rom for refleksjon og arenaer for diskusjon både internt i fagmiljøene, på tvers av ulike fagområder og mellom forskerfellesskapet, ledelse og administrasjon.

I utviklingen av veilederen har FEK fått innspill fra utvalgte forskningsinstitusjoner i Norge, fra UHR og FFA og fra deltagerne på Forskningsetisk forum i september 2022. Arbeidet har også en internasjonal forankring. De involverte har kommentert både struktur og innhold, og har kommet med gode eksempler på hvordan de selv jobber med forskningsetikk – til bruk som eksempler i veilederen.

Veilederen består av 10 temaer som samlet sett gir en oversikt over hvordan institusjonene kan arbeide med forskningsetikk i hele organisasjonen. Den legger til grunn at de fleste spørsmål og saker bør søkes løst i forskerfellesskapet, på lavest mulig nivå og så tidlig som mulig. Innenfor hvert tema er det en beskrivelse av temaet og råd om hvordan institusjonene kan jobbe med temaet – inkludert relevante eksempler. I tillegg er det for hvert tema referanser til relevant lovverk og lenker til norske og internasjonale ressurser.

Case 2: Opplæringsressurser

FEK har en egen opplæringsgruppe som jobber med ulike ressurser som kan brukes av forskningsinstitusjonenes i deres opplæringsarbeid. Ønsket fremtidig situasjon er at målgruppene våre

opplever at de har gode og målrettede ressurser for å kunne fremme etisk god og ansvarlig forskning, både til undervisning og opplæring.

For å oppnå dette er det behov for å oppdatere og forbedre eksisterende ressurser, da særlig Forskningsetisk bibliotek (FBIB). Denne artikkelsamlingen, skrevet av eksterne fagpersoner på respektive felt, beskriver blant annet forskningsetiske problemstillinger ved forskning på ulike grupper, utfordringer innen redelighet og kollegialitet og internasjonalt samarbeid. Til sammen skal artiklene tjene som introduksjon til de viktigste forskningsetiske temaene og bidra til forskningsetisk debatt. Mange av artiklene er godt brukt. I 2022 ble flere artikler oppdatert gjennom dialog med forfattere, nye artikler ble også avtalt for å tilby ytterligere tematikk.

I samarbeid med UiO har FEK også utviklet en tegnefilm som skal lære barn om deres rettigheter ved deltagelse i forskning. Filmen ble ferdigstilt høsten 2022 og publisert i oktober. Målet er at filmen både skal være en ressurs som gir barn og andre økt kunnskap om hva forskningsdeltagelse innebærer, og en ressurs for de som forsker med barn. Den er publisert via åpen tilgang, og er foreløpig oversatt til 14 språk.

1 Fra filmen: Skal du delta i forskning? Dette bør du vite.

Konklusjon

FEK vurderer at tiltakene i stor grad har innfridd målsetningen om at forskere og forskningsinstitusjoner fremmer etisk god og ansvarlig forskning og styringsparametere i tildelingsbrevet. Samtidig bekrefter rapporten fra Riksrevisjonen at det fortsatt kreves fokus på slike tiltak i tett og god dialog med forskere og forskningsinstitusjoner fremover. FEK vurderer det slik at det viktigste arbeidet fremover er å bidra til å skape en forskningsetisk kultur, slik at forskningsinstitusjonene utvikler rom for refleksjon og arenaer for diskusjon både internt i fagmiljøene, på tvers av ulike fagområder og mellom forskerfellesskapet, ledelse og administrasjon.

Mål 2: Andre aktører tar hensyn til forskningsetikk i sitt arbeid

FEKs prioriteringer i 2022 har, i tråd med tildelingsbrevet, vært rettet mot forskere og forskningsinstitusjoner. Samtidig skal FEK bidra til at andre aktører enn forskere og forskningsinstitusjoner, tar hensyn til forskningsetikk i sitt arbeid. Dette målet ser FEK i sammenheng med forskningsetikkens formålsparagraf om at all forskning i Norge, i offentlig og privat regi, skal skje i henhold til anerkjente forskningsetiske normer. Dette gjelder alle aktører som er involvert i forskning (finansierer, oppdragsgivere, samarbeidspartnere, etc.), mens forskningsinstitusjonene er pålagt et mer spesifikt ansvar. FEK mener en positiv ansvarliggjøring av andre aktører i forskningssystemet er avgjørende for å sikre tillit i forskning (jf. Høringsvar fra FEK til NOU 2022:2 Akademisk ytringsfrihet). Når vi velger oss ut faglige temaer vi jobber med, gjør vi alltid en vurdering av hvilke aktører det er viktig å ha en dialog med, i tillegg til forskere og forskningsinstitusjoner. For temaet publiseringsetikk var det for eksempel vurdert som viktig å ha dialog med forlag, og Cappelen Damm ble invitert på Forskningsetisk forum.

FEK har også rettet sitt arbeid mot aktører som forvalter annet lovverk enn forskningsetikkloven, slik som Lov om medisinsk og helsefaglig forskning (helseforskningsloven) og Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven).

For det første er flere av **de faglige ressursene og retningslinjene** FEK har utviklet i 2022 også rettet mot andre aktører. FEK har også bidratt som premissleverandør inn i viktige pågående arbeid som er med på å legge rammer for arbeidet med forskningsetikk for flere aktører. I Norge har HK-dir. og Forskningsrådet fått ansvar for å utarbeide egne retningslinjer for ansvarlig internasjonalt samarbeid, og direktør i FEK har sittet i ressursgruppen og bidratt til delen som handler om Akademiske verdier og ansvar. Direktør i FEK har videre sittet i ekspertgruppen i Global Science Forum, OECD, som ferdigstilte rapporten: «*Integrity and security in the global research ecosystem*», våren 2022. Rapporten oppsummerer beste praksiser og inkluderer en rekke anbefalinger til myndigheter, forskningsfinansierer og forskningsinstitusjoner for å håndtere spenninger mellom akademisk frihet og sikkerhet. Disse har FEK formidlet til relevante aktører i Norge, som Forskningsrådet og Kunnskapsdepartementet

Videre jobber FEK også opp mot andre aktører gjennom **rådgivning og veiledning**, og til en viss grad gjennom uttalelser og vedtak. I flere av de rådgivende uttalelsene, som også sendes i kopi til berørte aktører, understrekes andre aktørers medansvar for forskningsetikk. I 2022 har FEK levert flere felles høringsinnspill som også angår andre aktørers arbeid med forskningsetikk, slik som Kunnskapsdepartementet (KD), Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ), Utenriksdepartementet (UD).

FEK opprettholder en dialog med andre aktører i det norske forskningssystemet, først og fremst gjennom **ulike møteplasser** for erfaringsutveksling og debatt. FEK har i 2022 hatt flere møter med sentrale aktører i det norske forskningssystemet. Her er et utvalg:

- FEK har videreført dialogen med SIKT, for å finne en god ansvars- og arbeidsdeling mht. personvern og forskningsetikk. Både NEM og NESH har en fortløpende dialog med SIKT.
- FEK v/ direktør deltok på flere nettverksmøter med direktørene i Teknologirådet, Bioteknologirådet og Vitenskapskomiteen for mat og miljø. Dette var vært nyttige samlinger for å diskutere overlappende arbeidsmåter og mulige felles satsninger.
- NEM har hatt dialog med Helse- og omsorgsdepartementet om helseforskningsloven, og temaer som nye bestemmelser for dispensasjon fra taushetsplikten.
- NEM har deltatt på møter med Direktoratet for e-helse om Helsedataservice.
- Samarbeidet med REK-systemet har vært godt og omfattende. Direktør i FEK tok initiativ til to dialogmøter med REK om hvordan vi skal ivareta og videreføre våre fellesarrangementer fremover. Dette gjelder Storfellesmøtet, som arrangeres hvert år og opplæringsseminar for nye REK-medlemmer, som arrangeres ved nyoppnevninger hvert fjerde år. I tillegg til Storfellesmøtet ble det avholdt to møter i arbeidsutvalget (AU) mellom REK og NEM. AU består av komitéledere og sekretariatsledere fra begge organene, samt koordinator for NEM-REK. I møtene diskuteres saker som er ferdigbehandlet i NEM. Hensikten er å få en felles forståelse for vurderingene som er gjort. Videre diskuteres prinsipielle forskningsetiske problemstillinger av felles interesse, policy av betydning for søkere og komiteer, veiledere mv. Koordinator leder ukentlige møter med sekretariats- og teamlederne i REKene, nestleder i REK sør-øst, og avdelingsleder for KULMU gjennom såkalte sekretariatslederforum (SLF) og teamlederforum (TLF). Sistnevnte, ble opprettet høsten 2022, hvor både sekretariatslederne og teamleder for hver komité i sør-øst deltar. Møtene er et svært viktig organ for utforming av fellesfunksjoner, og for å tilstrebe en harmonisert praksis mellom regionene. Videre deltar koordinator på ett komitémøte hos alle komiteer i løpet av året, som også kan kombineres med et utvidet dagsbesøk hos de regionale sekretariatene. Hver måned møtes koordinator i NEM-REK, sekretariatsleder i NEM, og en teamleder fra REK, for gjennomgang og videreføring av relevante koordineringsoppgaver som for eksempel kompetanseheving, høringsnotater, retningslinjer og veiledere etc. I tillegg, gjennomfører koordinator i NEM-REK og sekretariatsleder i NEM ukentlige planleggingsmøter for å sikre informasjonsflyt, samhandling og koordinering mellom NEM og REK.

I tråd med FEKs strategi, har FEK også deltatt på ulike internasjonale møteplasser. Det er et mål for FEK de kommende årene å bidra i den globale utviklingen av forskningsetikk. Dette anses å være en grunnleggende forutsetning for at FEK skal kunne være en ressurs for andre aktører i det norske forskningssystemet og oppfylle sine øvrige mål.

- FEK har deltatt på møter med European Network of Research Integrity Offices (ENRIO). Dette er den viktigste møteplassen for forskningsintegritet i Europa. Direktør i FEK er fra 2022 valgt inn i styret i ENRIO for tre år. Sekretariatsleder i NESH sitter i programkomiteen for ENRIO-konferansen i 2023.
- FEK har også deltatt på møter i EUREC, det europeiske nettverket for forskningsetiske komiteer innen medisin- og helsefag.
- FEK deltok på World Conference of Research Integrity (WCRI) i Cape Town, Sør-Afrika. Dette er den største internasjonale møteplassen for alle som jobber med integritet i

forskning. Medlemmer og ansatte i De nasjonale forskningsetiske komiteene (FEK) var tydelig til stede på konferansen, med fire muntlige presentasjoner og fem postere. Det overordnede temaet var *Forskningsintegritet i en ulik verden*. I den forbindelse skal det utarbeides en [erklæring om rettferdig og likeverdig samarbeid](#).

- FEK har også hatt besøk fra flere land med tilsvarende systemer for forskningsetikk som vårt eget, eller med ønske om erfaringsutveksling og læring. FEK har blant annet tatt imot besøk fra Estland, Finland, Thailand og USA.
- Direktør har presentert det norske forskningsetikksystemet i Parlamentet i Litauen.

Direktør har deltatt på flere internasjonale (digitale) møter. Her er noen utvalgte:

- Direktør var invitert til å gi en presentasjon av hovedpunkter i rapporten: «*Integrity and security in the global research ecosystem*», på 46th Meeting of the Global Science Forum, OECD 21. april.
- 25. oktober deltok direktør i et ekspertpanel i OECD med tittelen «STI policy in times of strategic competition and global crises». Diskusjonene i panelet skal inngå i STI Outlook, som lanseres i 2023.
- 9. desember deltok direktør på en workshop i ERA, etter en invitasjon fra KD, i en møteserie om verdier og prinsipper for internasjonalt samarbeid. Dialogen i ERA omfatter både medlemsland og assosierte land, samt interesseorganisasjoner, andre multilaterale organisasjoner og EUs mest sentrale samarbeidsland innenfor forskning og innovasjon.

Case: Arbeid knyttet til akademisk frihet, forskningsintegritet og sikkerhet

FEK har i 2022 arbeidet bredt for å bevisstgjøre ulike aktører om forskningsetikk. Med en dramatisk endret sikkerhetssituasjon, tett knyttet til Russlands invasjon av Ukraina i februar 2022, har temaet sikkerhet, i relasjon til forskningsetikk stått høyt på agendaen. Det er mange aktører i forskningssystemet som deltar i vurderinger og beslutninger om sikkerhet, slik som Utenriksdepartementet, HK-dir. og Forskningsrådet, og det er avgjørende at de har en god forståelse av betydningen av akademisk frihet og forskningsetiske normer.

FEK har derfor gjennom hele året arbeidet for å løfte de forskningsetiske aspektene knyttet til ivaretagelsen av sikkerhet i internasjonalt samarbeid, gjennom høringsinnspill, bidrag til utviklingen av ressurser, møter og debattinnlegg.

Det har vært viktig å understøtte at internasjonalt forskningssamarbeid er vesentlig for utviklingen av ny kunnskap og en del av vitenskapens etos. På samme måte er åpenhet et grunnleggende forskningsetisk prinsipp. Samtidig er det legitime begrensninger på hovedkravet om åpenhet, for eksempel av hensyn til sikkerhet. Vurderinger knyttet til sikkerhet er også en integrert del av forskningsetikken, slik den er formulert i nasjonale forskningsetiske retningslinjer. Videre har FEK vært opptatt av å formidle at ivaretagelse av akademisk frihet også innebærer en stor grad av institusjonell autonomi.

Konklusjon:

FEK har i betydelig grad innfridd mål 2. Forskingen foregår i økende grad i samarbeid med andre aktører, og forsyningssystemet er mer komplekst enn tidligere. FEK er opptatt av en positiv ansvarliggjøring av andre aktører, og vil bidra til dette gjennom økt rådgivning og veiledning mot andre aktører i forskningssystemet fremover.

Mål 3: Samfunnet har tillit til forskning

Det tredje målet til FEK er at samfunnet har tillit til forskning. I Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning 2023 – 2032, retter Regjeringen oppmerksomheten mot tillit til forskning. Generelt er det høy tillit til forskning i det norske samfunnet (Thue m. fl. 2022). Samtidig peker Langtidsplanen på tendenser vi bør være oppmerksomme på, og sammenhenger mellom forskningens integritet og tillit. Tillit henger intimt sammen med *forskningens integritet*, og det at folk kan stole på at forskningen ikke utsettes for press fra oppdragsgivere, myndigheter eller andre, samt at forskningsmiljøene selv legger til rette for kvalitetssikring. I motsatt fall synker tilliten kraftig når det oppstår tvil om forskningen er uavhengig.

I tillegg til de tiltakene som er omtalt under mål 1 og 2, er et viktig bidrag i denne sammenhengen å drive aktiv kunnskapsformidling om de verdier, prinsipper og normer forskningen er tuftet på. FEK har derfor arbeidet målrettet for å informere allmennheten om forskningsetiske spørsmål som reises nasjonalt og internasjonalt. Disse tiltakene omtales mer utdypende under, med vekt på nettsidene, Magasinet Forskningsetikk og åpne møter. I tillegg til slike tiltak, har FEK deltatt aktivt i den offentlige debatten. Direktør har hatt flere innlegg om forskningsetikk i medier som Khrono og Morgenbladet. Direktør har også deltatt på Dagsnytt 18. Viktige debatter FEK har engasjert seg i og vært med på å løfte, inkluderer diskusjoner om forskningsetikkens rolle i samfunnet og betydning for å utvikle ny kunnskap; behovet for å gjøre gode avveininger mellom sikkerhet, akademisk frihet og samarbeid, publiseringsetikk og åpenhet i interessekonflikter.

Nettsidene

Som følge av anbefalinger knyttet til personvern, valgte FEK i 2022 å bytte analyseverktøy for nettsiden «forskningsetikk.no», fra Google Analytics til Matomo Analytics. Det medfører endringer i overvåkningen av trafikk på sidene. En mer nøyaktig sporing av alle sider, gjør at tallene for sidevisninger går betraktelig opp sammenlignet med tidligere år. Hvor mye som kan tilskrives overgangen og hvor mye som innebærer reell vekst, er ikke mulig å fastslå. Sammenligningen med tidligere år vil derfor være mindre relevant i 2022. Tall for 2021 er likevel tatt med i tabellen under for å vise endringen. Tidligere år er utelatt. De absolutte tallene viser svært mange sidevisninger i 2022, både på norsk og engelsk. For å se en slags trend, trengs minst ett år til med tall fra nytt verktøy.

	2021	2022
Sidevisninger totalt	774 915	1 483 970
Sidevisninger på engelsk	254 782	403 097
Antall økter	400 000	368 897
Økter på mobil (inkl. tablet)	95 941	95 345

På de norske sidene våre, er ressurser som Forskningsetisk bibliotek (FBIB) svært mye brukt (til sammen ca. 214 000 visninger fra 1. februar 2022-31. desember 2022). FEK jobber for tiden med en omfattende oppdatering av artiklene i biblioteket (se Case 2: Opplæringsressurser), og målet er at de skal oppfattes som enda mer relevante som følge av dette. Sider som viser retningslinjer fra komiteer og utvalg, samt generelle forskningsetiske retningslinjer fra komiteene i fellesskap, er vist drøyt 200 000 ganger (1.2.22-31.12.22). Også Magasinet Forskningsetikk er populært digitalt, med drøyt 117 000 sidevisninger i samme periode.

De engelske sidene våre har mer enn 400 000 visninger. De mest populære ressursene her er retningslinjer for samfunnsvitenskap og humaniora (*Guidelines for Research Ethics in the Social Sciences and the Humanities*). Gammel og ny versjon av disse, er vist til sammen nesten 150 000 ganger. Retningslinjene ble revidert i 2021 og engelsk versjon publisert i 2022, så det kan forklare at disse har fått fornyet oppmerksomhet, men det har løpende vært en godt brukt ressurs.

Det ble sendt ut fem nyhetsbrev på norsk til 1698 mottakere, samt to engelske nyhetsbrev. Det ble også publisert drøyt 50 innlegg på Twitter. Her avstedkom også komiteenes arbeid vesentlig debatt, som blant annet ble besvart gjennom en egen nyhetssak på nettsidene våre. (Se: <https://www.forskningsetikk.no/aktuelt/svar-til-twitter-slik-foregar-saksbehandling-i-nem/>) Vi benytter Siteimprove for å sikre at nettsidene er tilgjengelige og brukervennlige. Her hadde vi en Digital Certinty Index (DCI) på 90,6 ved utgangen av 2022, som er bra sett mot en bransje-benchmark på 78. DCI omfatter, ifølge Siteimprove "nettstedets tilgjengelighet, brukervennlighet, troverdighet og pålitelighet samt hvor godt rustet nettstedet er for å takle utfordringer knyttet til SEO. Endelig DCI Score er den samlede poengsummen for tre kategorier: Accessibility, Quality Assurance og SEO".

Det ble i 2022 utarbeidet en tilgjengelighetserklæring, i tråd med krav fra Tilsynet for universell utforming av ikt. Erklæringen synliggjorde punkter vi må jobbe videre med i 2023. Erklæringen er tilgjengelig via våre nettsider: <https://www.forskningsetikk.no/om-oss/tilgjengelighetserklaring/>

Magasinet Forskningsetikk

Magasinet Forskningsetikk ønsker å følge opp aktuelle spørsmål og selv sette dagsorden. Det samlede målet over tid er å publisere artikler som favner bredt både når det gjelder tema og fagfelt. I 2022 kom magasinet ut med to utgaver.

Den første utgaven var en temautgave om institusjonenes ansvar for forskningsetikk. Der omtalte vi blant annet en rapport fra Helsetilsynet. Rapporten viste at sykehus, universitet og høyskoler ikke har hatt tilstrekkelig styring med og oppfølging av at forskningen er god og etisk forsvarlig. Vi skrev også om eksempler fra praksis, deriblant om manglende internkontroll i en omstridt kreftstudie og om hvordan rolleblanding på institusjonsnivå skapte utfordringer for en masterstudent.

I den andre utgaven av Magasinet Forskningsetikk presenterte vi det som kan se ut til å være en ny trend: institusjoner som oppretter egne komiteer for forhåndsgodkjenning av forskning. De

siste årene har det dukket opp flere slike instanser i Norge. En viktig begrunnelse fra de aktuelle aktørene er at ordningen kan styrke institusjonenes arbeid med forskningsetikk.

Artikkelserien om stamcelleforskning som ble påbegynt i 2021, har også fortsatt gjennom de to utgavene i 2022. De etiske utfordringene ved å blande dyr og mennesker på laboratoriet er blant problemstillingene magasinet har tatt opp. Kanskje kan slik forskning gi viktige svar i jakten på måter å produsere organer for transplantasjon til syke. Men etikken settes på prøve, for eksempel når blandingen handler om hjerne og neversystem. For vil ei mus eller ei ape med menneskeceller i hjernen tenke som et menneske? Og hva vil det eventuelt medføre?

I 2022 gjennomførte Magasinet Forskningsetikk et større oversettelsesprosjekt. 16 artikler fra tidligere utgaver ble valgt ut og oversatt til engelsk. Artiklene ble publisert på de engelske sidene til magasinet, der det fra før ligger et mindre antall oversatte artikler. Se nærmere beskrivelse av prosjektet i case under.

Antall abonnenter øker jevnt og trutt. I overkant av 3630 abonnerer nå på magasinet papirutgave. Noen av disse er institusjonsabbonenter som får tilsendt flere eksemplarer, og totalt antall utsendte blad er dermed rundt 4000. I tillegg har Magasinet Forskningsetikk i overkant av 1150 digitalabbonenter. Bladet leses også via nettsiden www.forskningsetikk.no og i våre kanaler på sosiale medier. Flere av artiklene publiseres også på forskning.no, der Magasinet Forskningsetikk når flere ulike målgrupper. Gjennom tilknytningen til Fagpressens medieportal publiseres saken i tillegg på fapressenytt.no.

Åpne møter

I 2022 arrangerte FEK følgende åpne møter (nærmere beskrivelse under rapportering av mål 1):

Forskningsetisk forum

Webinar om aDNA

Lederforum for forskningsetikk

Mange av møtene våre retter seg mot spesifikke målgrupper: medlemmer i De nasjonale forskningsetiske komiteene (Årskonferansen) eller medlemmer i Regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk (Storfellesmøtet). Også våre andre faste møter, Forskningsetisk forum og Lederforum for forskningsetikk har spesifikke målgrupper (hvh. undervisere i forskningsetikk og medlemmer i redelighetsutvalg/etiklutvalg og ledere på forskningsinstitusjonene), men vi har også en klar målsetning om å nå ut til bredere grupper i offentligheten når vi arrangerer åpne møter utover dette.

Case: Oversettelse av artikler til engelsk

I desember 2022 fikk Magasinet Forskningsetikk oversatt 16 artikler fra norsk til engelsk. Artiklene var hovedsakelig fra perioden 2020-2022, og var tidligere publisert både i papirutgaven av Magasinet Forskningsetikk og på www.forskningsetikk.no.

Et hovedmål med oversettelsen var å nå ut til de som ikke er norskspråklige i forskersamfunnet her til lands. Andelen internasjonale forskere er økende, og det er viktig at disse også får tilgang til redaksjonelt stoff om forskningsetikk. Med engelske artikler åpner det seg også en mulighet for å nå ut internasjonalt, og dermed kunne dele kunnskap og refleksjoner rundt forskningsetikk fra et norsk perspektiv med interesserte i alle land.

Vi ønsket at artiklene som ble valgt ut, samlet sett skulle by på noe for alle i Magasinet Forskningsetikk's målgruppe, fra forskere til folk flest. Artiklene skulle være fengende og nyttige, og tematikken skulle vekse mellom tidløs og aktuell og mellom nasjonal og internasjonal. Problemstillingen som løftes fram, tar for seg alt fra ytringsfrihet, medforfatterskap og institusjonenes ansvar for forskningsetikk til CRISPR-laks og dyrking av menneske-embryo på laboratoriet.

Artiklene ble publisert på de engelske nettsidene til FEK, som allerede inneholdt noen få artikler som tidligere var oversatt. Informasjon om de engelske artiklene ble delt på sosiale medier og gjennom FEKs nyhetsbrev. I første halvdel av 2023 vil vi også informere relevante kontaktpersoner ved forskningsinstitusjonene, deriblant undervisere, om artiklene som nå er tilgjengelig på engelsk. Det er foreløpig for tidlig å si noe om hvor godt vi har nådd ut med artiklene. Dette vil vi følge med på i 2023.

Konklusjon:

FEK har i betydelig grad oppnådd mål 3. FEK har arbeidet målrettet for å informere allmennheten om forskningsetiske spørsmål som reises nasjonalt og internasjonalt, og med å være synlige i offentligheten.

IV Styring og kontroll i FEK

Risikovurderinger

Sekretariatet har gjennomført risikovurderinger i henhold til Mål- og resultatstyring.

Vi vurderer risikoen for at sekretariatet ikke har kapasitet til å ferdigstille klagevedtak i NEM innen fastsatte frister som høy. NEM har generelt høy pågang av saker, og ønsker også å fylle sin rådgivende rolle bedre. Det er gjennomført nødvendige omprioriteringer internt i sekretariatet og direktør har meldt fra om behov til Kunnskapsdepartementet i Budsjettforslag fra FEK for 2024 (vår ref. 2022/145).

I FEKs risikovurderinger ser vi også behov for å oppdatere opplæringsressurser (spesielt Forskningsetisk bibliotek) og å oversette våre ressurser til engelsk. Dette utgjør viktige komponenter i arbeidet med å støtte forskere og forskningsinstitusjoner, og er en viktig satsning for FEK. På grunn av høy pågang i NEM og interne omprioriteringer, er arbeidet forsinket.

Sekretariatet ser også behov for å utvikle dialogen med andre aktører enn forskere og forskningsinstitusjoner, som er involvert i forskning, men der forskningsetikk er underprioritert. Det blir derfor viktig å invitere bredt til åpne møter, som Forskningsetisk forum og Lederforum, og å avlegge institusjonsbesøk og formidle ressurser til disse miljøene.

FNs bærekraftsmål

FEK skal bidra til at forskningen i Norge er etisk god og ansvarlig. Forskning som skjer i henhold til anerkjente forskningsetiske normer, er forskning som bygger opp under bærekraftsmålene. For å oppfylle den overordnede målsetningen, gir FEK råd til forskere, forskningsinstitusjoner, myndigheter og andre om forskningsetiske spørsmål. Noen av disse rådene handler eksplisitt om hvordan forskningen kan skje i henhold til forskningsetiske retningslinjer om bærekraftig utvikling.

FEK har de siste årene gått over til skybaserte systemer. Det innebærer en optimalisering av dokumentlagring som både er gunstig med tanke på personvern, og med tanke på ressursbruk. Med pandemien har det vært mindre reisevirksomhet for ansatte og medlemmer. FEK vurderer nøye om det er behov for reiser. Ansatte i FEK er bedt om å skru av lysene, også på eget kontor, når de forlater bygget.

Motvirke arbeidslivskriminalitet

FEK følger lov og forskrift om offentlige anskaffelser. FEK benytter seg av anskaffelsesordninger via staten ved DIFI der det er mulig. Dette gjelder reiseavtale, anskaffelse av kontorrekvisita, mobiltjenester og datautstyr. Vi gjennomfører anbud, også for mindre innkjøp.

Effektivisere konsulentbruken

FEK har i begrenset grad benyttet en konsulent i 2022, ved en avtale om inntil 20 % stilling for å bistå NEM. Avtalen ble ikke videreført.

Lærlinger

FEK har vurdert muligheten for lærlinger, men tatt i betraktning virksomhetens størrelse har dette ikke blitt gjennomført i 2022.

Samfunnssikkerhet og beredskap (SOB) og sikkerhet etter sikkerhetsloven

Krise- og beredskapsplanverket i FEK omfatter beredskapsplan, inkludert en pandemiplan, og ROS-analyse, som omfatter de tre sikkerhetsområdene samfunnssikkerhet og beredskap, nasjonal sikkerhet, og informasjonssikkerhet og personvern. Beredskapsplanen og ROS-analysen for FEK ble gjennomgått og revidert våren 2022. Områder identifisert som de med høyest risiko for virksomheten er dataangrep, personopplysninger på avveie og pandemi. FEK har derfor særlig fokus på risikoreducerende tiltak og håndtering innenfor disse områdene.

FEK gjennomførte en kriseøvelse i august 2022 om personopplysninger på avveie. Øvelsen ble avholdt på et sekretariatsseminar der nær samtlige ansatte deltok. De viktigste læringspunktene var:

- Det er behov for jevnlige påminnelser til alle ansatte om hvor planverket er å finne
- Det er behov for kompetanseutvikling blant ansatte om kryptering og vurderinger knyttet til konfidensiell informasjon
- Det er behov for å heve bevisstheten blant ansatte om lagringsrutiner.

I tråd med dette, ble det nedfelt en rekke tiltak, som FEK også har rapportert om til NOKUT (vår referanse 2022/96). NOKUT påpekte at FEK arbeider med samfunnssikkerhet på en helhetlig og systematisk måte. FEK vil i 2023 følge opp de rom for forbedringer NOKUT påpeker, blant annet knyttet til å utarbeide en årlig øvelsesplan.

Informasjonssikkerhet og personvern

FEK har generelt høy bevissthet om forsvarlig behandling og sikring av personopplysninger, og har i flere år jobbet systematisk med problemstillinger knyttet til informasjonssikkerhet og personvern. Vurderingen fra HK-dir. er at FEK har en tilfredsstillende etterlevelse av de kravene som stilles i Kunnskapsdepartementets policy for informasjonssikkerhet og personvern, jf. rundskriv F-04-20. FEK vil fremover videreføre det arbeidet som gjøres, og følge anbefalinger fra HK-dir., bl.a. knyttet til oppdatering av protokoll over behandling av personopplysninger, slutføre arbeid om lukking av personvernområdet, fortsette kompetanseheving blant ansatte og følge opp øvrige tiltak fra kriseøvelsen i 2022 om personopplysninger på avveie.

Helse, miljø- og sikkerhetsarbeid

FEK arbeider systematisk med HMS, og har gjennomgått og oppdatert sine rutiner for internkontroll i 2022. Det ble gjennomført vernerunde i 2022. Det ble også gjennomført kurs i førstehjelp og hjertestarter i regi av Røde Kors. Vi gjennomførte også en brannøvelse. Direktør gjennomførte medarbeidersamtaler med alle ansatte. Direktør, HR og tillitsvalgte har i 2022 begynt å diskutere gjennomføring av ny medarbeiderundersøkelse, med plan for gjennomføring i 2024.

Sekretariatet i FEK har utarbeidet et sett med verdier. Målsetningen er at verdiene skal være en rettesnor i både FEKs arbeid og relasjoner videre fremover. De skal vurderes og diskuteres med jevne mellomrom. Dette for å legge til rette for diskusjoner om hva som utgjør en trygg og inkluderende arbeidsplass, som ledd i et kontinuerlig arbeid for godt arbeidsmiljø i

FEK. Verdiene i FEK er:

- *Engasjerte.* Vi ønsker å bidra til samfunnsoppdraget vårt.
- *Kunnskapsrike.* Vi bidrar til utviklingen av fagfeltet forskningsetikk nasjonalt og internasjonalt, og leverer arbeid med høy kvalitet.
- *Trygge.* Vi skaper rom for mangfold gjennom respekt for hverandre, og bygger en kultur preget av samhold og tillit.
- *Åpne.* Vi er inkluderende, tilgjengelige og deler kunnskap.

Håndtering av covid -19-pandemien

FEK gjennomførte våren 2022 en intern evaluering av egen håndtering av covid-19-pandemien. Tidlig i pandemien opprettet FEK en krisestab. Staben har møttes jevnlig og sendt ut informasjon om retningslinjer for ansatte. Krisestaben har utviklet en pandemiplan, kartlagt utfordringer for FEK ved en pandemi og iverksatt tiltak ved behov. Krisestaben formulerte to mål for FEK under pandemien, som var gjeldende fra januar 2021. Målene var: (1) å minimere psykososiale belastninger blant ansatte, og (2) å unngå belastningsskader relatert til arbeid blant ansatte. Tiltakene omfatter:

- Digitale morgenmøter hver dag, og sekretariatsmøter gjennomføres ukentlig
- Verneombud og HR gjennomfører en ekstra vernerunde blant ansatte
- Direktør sørger for jevnlig kontakt med alle ansatte, også utenom faste møteplasser
- Alle ansatte har fått tilbud om skjerm, stol og annet nødvendig arbeidsutstyr hjemme
- Alle ansatte oppfordres til å ta en pause og bevege seg en time i arbeidstiden, i tillegg til lunsj

FEK vurderer at den interne håndteringen av pandemien har vært god, og ansatte har vært fornøyde med oppfølgingen og tiltakene for å ivareta et godt arbeidsmiljø. Fra og med mars 2022 var det vanlig drift, og tiltakene er dermed justert deretter. Erfaringer fra pandemien viste at mange ansatte ønsket å videreføre en ordning med hjemmekontor og det er utarbeidet en avtale med ansatte om hjemmekontor inntil to dager i uken. For å ivareta et faglig og sosialt miljø på kontoret, er det også fastsatt at ansatte skal være på kontoret gitte ukedager.

Likestilling og mangfold

FEK ser på mangfold og inkludering som en styrke, og vi ønsker at de som arbeider hos oss skal speile mangfoldet i befolkningen. Arbeidet for å styrke likestilling og mangfold er forankret i vår strategi som gjelder for perioden 2021-2025. Hensynet til likestilling og ikke-diskriminering er ellers inkludert i den øvrige personalpolitikken.

Som offentlig instans, har FEK jobbet mye med å sikre en universell utforming på nettsidene. Vi jobber også kontinuerlig med å vurdere hvorvidt våre ressurser treffer våre målgrupper. I 2023 ønsker vi å oversette *Forskningsetisk veileder for forskning på menneskelige levninger* fra Skjelettutvalget til samiske språk. Det er store kunnskapshull innen kvinnehelse (NOU 2023: 5). NEM har vurdert å oppdatere *Retningslinjer for inklusjon av kvinner i medisinsk forskning* (2001), men har ikke kunnet prioritere dette i 2022 pga. bemanningssituasjonen i FEK/NEM. Arbeidet for likestilling og mot diskriminering på de ulike personalområdene kommer til uttrykk på ulike måter i virksomheten. Vi gir utdypende kommentarer på to utvalgte områder her.

Personalområdet rekruttering

Vi ønsker en bedre kjønnsbalanse enn hva vi har i dag, og vil sette fokus på hvordan vi kan få rekruttert flere menn i ARP-arbeidet for 2023. FEK har i flere år hatt et flertall av kvinnelig ansatte. Pr. 31. desember 2022 var det ti kvinner og to menn ansatt i sekretariatet. Ved rekruttering er et av punktene ved utarbeidelse av stillingsutlysning gjennomgang av kjønnsfordelingen i sekretariatet.

I 2022 hadde vi én utlysning. Til denne stillingen oppfordret vi menn til å søke. Det er den best kvalifiserte søkeren som skal ansettes i en stilling. Vi anerkjenner våre utfordringer knyttet til rekruttering og kjønn, og FEK skal i sammenheng med ARP-arbeidet i 2023 se på om det kan iverksettes flere tiltak for å få en mer mangfoldig søkermasse, inkludert mannlige søkere. FEK ønsker også å vurdere nærmere hvordan vi kan rekruttere personer med hull i CVen og funksjonsnedsettelse.

Personalområdet mulighet til å kombinere arbeid og familieliv

Arbeidsgiver legger opp til at FEK skal være et sted hvor det er god mulighet til å kombinere arbeid og familieliv. FEK har en god seniorpolitikk, og flere ansatte fortsetter å jobbe etter de har fylt 67 år. FEK bestreber å tilrettelegge for arbeidstid tilpasset den enkelte, der det er mulig.

Avtale om hjemmekontor er med på å legge til rette for praktiske utfordringer knyttet til kombinasjonen arbeid og familieliv. I henhold til avtalen ansatte kan inngå med arbeidsgiver, er det inntil to dager med hjemmekontor i uken. FEK praktiserer fleksibel arbeidstid, også utover kjernetiden som gjelder i staten. FEK vil også vurdere særlige seniorpolitiske tiltak i 2023.

FEK har 12 faste ansatte. Kjønnsbalansen totalt i virksomheten er (antall): 10 kvinner og 2 menn i 2022.

Midlertidig ansatte (kjønnsforskjell i antall): 0

Ansatte i deltidsstillinger (kjønnsforskjell i antall): 1 kvinne

Gjennomsnitt antall uker foreldrepermisjon for kvinner og menn: 40/0

Lønnsforskjeller på ulike stillingsnivå/grupper (kjønnsforskjeller i kroner)
 Gjennomsnittslønn fordelt på kjønn 2022: Kvinner: 771.902,-. Menn: 887.985,-.
 Kjønnsfordeling på ulike stillingsnivåer/grupper (kjønnsforskjeller i antall)
 Seniorrådgiver: 6 kvinner, 0 menn
 Avdelingsleder: 2 kvinner, 2 menn
 Rådgiver: 1 kvinne, 0 menn
 Sekretær: 1 kvinne, 0 menn
 Direktør: 1 kvinne, 0 menn
 Ansatte som jobber ufrivillig deltid (kjønnsforskjell i antall eller prosent): 0

Tilstand for kjønnslikestilling (antall)

Kjønnsbalanse		Midlertidig ansatte		Foreldrepermisjon		Faktisk deltid		Ufrivillig deltid	
Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
10	2	0	0	1	0	1	0	0	0

Av personvern hensyn oppgis ikke overtid og andre tillegg. Det er ingen kjønnsforskjeller mht. hvilke ansatte som jobber overtid. Alle ansatte har tjenestetelefon, med unntak av sekretær. Alle ansatte med mulighet for hjemmekontor får dekket bredbånd, alle ansatte får dekket en avis, samt støtte til trening. Det er like lønns- og arbeidsvilkår for ansatte i sekretariatet. FEK bestreber oss på å tilrettelegge for ansatte med spesielle behov og tilpasser utstyr og annet der det er nødvendig. I medarbeidersamtaler er kompetanseutvikling et fast tema.

V. Vurdering av framtidsutsikter

FEKs samfunns mål er etisk god og ansvarlig forskning. Dette skjer gjennom tett dialog med forskere og forskningsinstitusjoner, andre aktører i forskningssystemet, og gjennom kunnskapsformidling til offentligheten. Det er flere utviklingstrekk som kan påvirke FEK evne til å sitt overordnede mål i årene som kommer.

FEK erfarer at forskningsinstitusjonene har kommet langt når det gjelder å få på plass opplæring i forskningsetikk og systemer for å håndtere mulige brudd på forskningsetiske normer, til tross for mangler som ble påpekt i Riksrevisjonens etterkontroll av forskningsetikkloven. Fremover blir det viktig for FEK å fortsette å bistå institusjonene i dette arbeidet. FEK skal fortsatt være det viktigste fagorganet for forskningsetikk i Norge. FEK mener det er viktig for institusjonene å fremme forskningsetikk i bred forstand. Dette handler primært om å skape bevissthet og kultur, og om å utvikle rom for refleksjon og arenaer for diskusjon både internt i fagmiljøene, på tvers av ulike fagområder og mellom forskerfellesskapet, ledelse og administrasjon.

Regjeringen vil legge bedre til rette for at både næringslivet og offentlig sektor skal utforske og ta i bruk kunnskap og teknologi, i henhold til Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning 2023 - 2032. Med økte krav og forventninger til samarbeid i forskningen, er det vesentlig med en tilsvarende satsning på forskningsetikk. FEK erfarer at med flere interesser inn forskningen og i håndteringen av interessekonflikter, kan det oppstå press på akademisk frihet, uavhengighet og åpenhet. Det er avgjørende at også andre aktører som deltar i forskning kjenner og etterlever anerkjente forskningsetiske normer. Her har forskningsinstitusjonene et ansvar (jf. forskningsetikkloven § 5), og FEK vil også fremover bidra med rådgivning og veiledning.

Vi lever fortsatt i en tid med pandemi, og krisen påvirker også forskningsetikken og forvaltningen av den. Da pandemien rammet Norge i 2020 så FEK hvordan forskningsetiske normer etter en tid kom under press. I de neste årene skal Lov om organisering av medisinsk og helsefaglig forskning (helseforskningsloven) revideres, og FEK vil bidra med innspill. Generelt er det avgjørende å legge til rette for kunnskapsutvikling på felt som kan avhjelpe pandemien vi står i og minimere risikoen for nye pandemier. Dette er også et viktig forskningsetisk hensyn, og forskningsetikk er avgjørende for at forskningen er god og ansvarlig. Samtidig er normer som skal beskytte den enkelte i forskning grunnleggende, og kan ikke uten videre settes til side i vitenskapens eller samfunnets interesse. Det er et robust system for forskningsetikk i Norge, og våre erfaringer fra covid 19-pandemien tilsier at systemet maktet å håndtere pågangen godt også i den krisen som rammet med covid 19.

I fjor ble Ukraina invadert av Russland, og verden er i en forverret sikkerhetssituasjon, med økte spenninger og splittelser. Det er bred enighet om at internasjonalt samarbeid er avgjørende for å møte vår tids store utfordringer, som bevaring av biologisk mangfold eller forebygging av nye pandemier. Samtidig er internasjonalt samarbeid under press med den forverrede globale

sikkerhetssituasjonen. Dette påvirker også forskningen og forskningsetikken. Flere tar til orde for at vi ser en 'sikkerhetifisering' av forskningen, der forskningen brukes som et politisk pressmiddel, og at det er en reell risiko for at vitenskapens grunnleggende normer om åpenhet og samarbeid settes til side. FEK ser at nasjonale sikkerhetshensyn kan veie tungt i tiden fremover, og mener det er viktig at ulike aktører i forskningssystemet har bevissthet om slike spenninger og dialog om hvordan vi kan fremme åpenhet og akademisk frihet, og samtidig ivareta sikkerhetshensyn. FEK vil også fremover bidra i sentrale rammeverk for internasjonalt forskningssamarbeid, for å bidra til at forskningsetikken ivaretas.

FEKs evne til å nå fastsatte mål på kortere og lenger sikt vurderes samlet sett som god.

VI. Årsregnskap

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Kunnskapsdepartementet i virksomhets- og økonomiinstruksen for De nasjonale forskningsetiske komiteene (FEK). Vi mener regnskapet gir et dekkende bilde av FEKs disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Prinsippnote ligger ved årsregnskapet.

Riksrevisjonen gjennomfører revisjon av De nasjonale forskningsetiske komiteenes regnskap.

Oppdatert rapporteringspakke per 31.12.2022 for bruttobudsjetterte virksomheter som fører regnskapet etter kontantprinsippet

Datoen i rapporteringspakken er oppdatert til 31.12.2022. Denne rapporteringspakken er tilpasset bruttobudsjetterte virksomheter som fører regnskapet etter kontantprinsippet.

Endringer i rapporteringspakke per 31.12.2022

Bevilgningsrapportering

I bevilgningsrapporteringen er det lagt til tilleggskolonner for virksomheter som har avgitt belastningsfullmakt på inntektskapittel. Disse tilleggskolonnene skal utelates når det ikke er gitt slik belastningsfullmakt.

Artskontorrapportering

Enkelte overskrifter som ikke inneholder beløp kan fjernes dersom de ikke er aktuelle for virksomheten, disse er markert med *. Oppstillingen av artskontorrapporteringen skal suppleres med flere overskrifter og regnskapslinjer dersom det er nødvendig for å gi et dekkende bilde av virksomhetenes rapporterte utgifter og inntekter.

Ved anvendelse av supplerende overskrifter i oppstilling av artskontorrapporteringen skal dette redegjøres for i prinsipproten til oppstillingen.

Note 2 Utbetalinger til lønn

Tekstlig omtale av pensjonskostnader er endret som følge av at alle statlige virksomheter fra 1. januar 2022 skal betale en virksomhetsspesifikk hendelsesbasert arbeidsgiverandel som del av pensjonspremien.

Note 6 Driftsinntekter krevd inn på vegne av annen statlig virksomhet

For virksomheter som krever inn driftsinntekter på vegne av annen statlig virksomhet må note 6 Driftsinntekter krevd inn på vegne av annen statlig virksomhet fylles ut.

Veiledning til utfylling

Årsregnskapet skal vise regnskapstall for hele virksomheten samlet.

Årsregnskapet skal gi et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger og av regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld. Kravet om å gi et dekkende bilde innebærer at det kan være nødvendig å gi tilleggsinformasjon utover det som følger av bestemmelsene, slik at all relevant informasjon om virksomhetens disponible bevilgninger og regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld, fremgår av årsregnskapet. Virksomheten må vurdere om det er behov for ytterligere å spesifisere regnskapslinjer, legge til noter eller gi annen tilleggsinformasjon for at årsregnskapet skal gi et dekkende bilde.

Bevilgningsrapportering med noter

Oppstilling av bevilgningsrapportering følger oppstillingsplan i vedlegg 1A til rundskriv R-115 *Utarbeidelse og avleggelse av statlige virksomheters årsregnskap*.

Det skal utarbeides note A *Forklaring av samlet tildeling* og note B *Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år* til bevilgningsrapporteringen. Det er anledning til å tilpasse notene for å gi utfyllende informasjon. Det er gitt nærmere veiledning til utarbeidelse av note A og B på DFØs nettsider *Årsregnskap - DFØ (dfo.no)*.

Artskontorrapportering med noter

Oppstilling av artskontorrapportering følger oppstillingsplan i vedlegg 2 til rundskriv R-115 *Utarbeidelse og avleggelse av statlige virksomheters årsregnskap*. Regnskapslinjer i artskontorrapporteringen som ikke inneholder beløp kan slettes, men alle overskrifter må beholdes.

Virksomheter som fører regnskapet etter kontantprinsippet, skal utarbeide noter til artskontorrapporteringen. Følgende noter skal som hovedregel utarbeides:

- innbetalinger fra drift
- utbetalinger til lønn
- andre utbetalinger til drift
- utbetaling til investeringer
- Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten
- tilskudsforvaltning og andre overføringer fra staten
- sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Det er gitt nærmere veiledning til utarbeidelse av noten sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen på DFØs nettsider *Årsregnskap - DFØ (dfo.no)*.

I noten for utbetalinger til lønn kan det være aktuelt for virksomheter som er lønnskunde av DFØ og som er berørt av omleggingen av utbetalingsløsningen i DFØ for overtid, reisetid og timelønn å kommentere dette dersom det gir vesentlige utslag i årets utbetalinger til lønn sammenlignet med fjorårets utbetalinger til lønn.

Notene skal knyttes til de aktuelle regnskapslinjene i oppstillingen og nummereres fortløpende.

Virksomheten kan unnlate å utarbeide noter dersom de aktuelle regnskapslinjene i oppstillingen ikke inneholder beløp. Notelinjer som ikke inneholder beløp kan slettes. En anbefaling til hvordan notene kan presenteres finner du i denne rapporteringsmåten. Det er anledning til å foreta endringer i den enkelte note for å øke detaljeringsgraden og tilpasse innholdet til virksomheten.

Virksomhet: De nasjonale forskningssetiske komiteene

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2022

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling**	Regnskap 2022	Merutgift (-) og Postert på avgitte belastnings fullmakter*	Avvik fra tildeling
0284	De nasjonale forskningssetiske komiteene	01	Driftsutgifter		21 052 000	19 093 117	1 958 883	
1633	Nettoordning, statlig betalt menverdiavgift	01	Nettoordning MVA i staten		0	578 208		
	Sum utgiftsført				21 052 000	19 671 325		
	Inntektskapittel							
	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling**	Regnskap 2022	Merinntekt og Postert på avgitte belastnings fullmakter*	Avvik fra tildeling
5309	Tilfeldige inntekter	29	Tilfeldige inntekter		0	15 235		
5700	Folketrygdens inntekter	72	Folketrygden - arbeidsgiveravgift		0	1 659 745		
	Sum inntektsført				0	1 674 980		
	Netto rapportert til bevilgningsregnskapet					17 996 345		
	Kapitalkontner							
60093601	Norges Bank KK /Innbetalinger					2 033 525		
60093602	Norges Bank KY/utbetalinger					-19 629 457		
702963	Endring i mellomværende med statskassen					-400 412		
	Sum rapportert					0		
	Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)							
	Konto		Tekst		2022	2021	Endring	
X0000X					0	0	0	
702963	Mellomværende med statskassen				-1.149 590	-749 178	-400 412	

*Merk at tilleggskolonnene er kun aktuelle for virksomheter som har avgitt belastningsfullmakt på *inntektskapittel*. Tilleggskolonnene skal utelates når det ikke er gitt slik belastningsfullmakt. Skraverte felt skal ikke fylles inn.

** Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter (gjelder både for utgiftskapitler og inntektskapitler). Se note B *Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år* for nærmere forklaring.

Virksomhet: De nasjonale forskningsetiske komiteene

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
28 401	984 000	20 068 000	21 052 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindre utgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
28 401		1 958 883		1 958 883				1 958 883	1 052 600	1 052 600
xxxx21				0				0	[5% av årets tildeling i note A]	
xxxx21	"kan nytes under post 01"			0				0	[5% av årets tildeling i note A]	
xxxx45	"kan overføres"			0				0		
xxxx45				0				0	[Sum årets og forårets tildeling]	
xxxx70				0	ikke aktuell	ikke aktuell	ikke aktuell	ikke aktuell		
xxxx75	"overslagsbevilgning"			0	ikke aktuell	ikke aktuell	ikke aktuell	ikke aktuell		

* Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Opplysninger om avgitte belastningsfullmakter på inntektskapitler*

Kapittel og post	Merinntekt og mindreinntekt () inntektsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter (+)	Merinntekt og mindreinntekt (-) etter avgitte belastningsfullmakter
3xxxx		0
xxxxx		0
xxxxx		0

* Denne delen skal kun fylles ut og presenteres av virksomheter som har avgitt belastningsfullmakter på inntektskapitler.

Forklaring til bruk av budsjetfullmakter

Mottatte belastningsfullmakter (gjelder for både utgiftskapitler og inntektskapitler)

Stikkordet «kan overføres»

Stikkordet «kan benyttes under»

Stikkordet «overslagsbevilgning»

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre på utgiftskapitler og inntektsført av andre på inntektskapitler)

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter

Fullmakt til å overskride investeringsbevilgninger mot tilsvarende innsparing under driftsbevilgninger under samme budsjettkapittel

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i de tre følgende budsjettår

Innsparing i regnskapsåret som følge av bruk av fullmakt til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i de tre følgende budsjettår

Virksomhet: De nasjonale forskningsetiske komiteene

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2022

	Note	2022	2021
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
370-374 Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
340-349 Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	0	0
300-330;360-364 Salgs- og leieinntekter	1	0	0
367;380;782 Andre inntekter	1	0	0
Sum inntekter fra drift		0	0
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
500-557;570-599 Utbetalinger til lønn	2	13 409 608	14 122 375
400-454;610-780;783-787 Andre utbetalinger til drift	3	6 181 285	3 917 277
Sum utbetalinger til drift		19 590 893	18 039 652
Netto rapporterte driftsutgifter		19 590 893	18 039 652
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
800-809 Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
Sum investerings- og finansinntekter		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
100-129;470-499 Utbetaling til investeringer	5	-497 776	321 887
130-136 Utbetaling til kjøp av aksjer	5, 9 del B	0	0
815-819 Utbetaling av finansutgifter	4	0	0
Sum investerings- og finansutgifter		-497 776	321 887
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		-497 776	321 887
Driftsinntekter krevd inn på vegne av andre statlige virksomheter*			
Gebyrintekt krevd inn på vegne av andre statlige virksomheter	6	0	0
Sum driftsinntekter krevd inn på vegne av andre statlige virksomheter		0	0
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten*			
821-848 Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	7	0	0
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten*			
851-878 Utbetalinger av tilskudd og stønader	8	0	0
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler **			
1985 Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		15 235	14 724
1986 Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		1 659 745	1 739 431
1987 Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		578 208	612 663
Netto rapporterte utgifter på felleskapitler		-1 096 773	-1 141 492
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		17 996 345	17 220 048
Oversikt over mellomværende med statskassen ***			
Elendeler og gjeld		2022	2021
154 Fordringer på ansatte		0	0
190 Kontanter		0	0
191-192 Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		0	0
260-262;264-265;269 Skyldig skattetrekk og andre trekk		-724 951	-749 178
270-274;277;279 Skyldige offentlige avgifter		0	0
263;281-282 Avsatt pensjonspremie til Statens pensjonskasse****		-424 639	0
290 Mottatte forskuddsbetalinger		0	0
293 Lønn (negativ netto, for mye utbetalt lønn m.m)		0	0
280 Differanser på bank og uidentifiserte inntekter		0	0
Sum mellomværende med statskassen	9	-1 149 590	-749 178

De nasjonale forskningsetiske komiteene

Note 1 Innbetalinger fra drift

	31.12.2022	31.12.2021
<i>Innbetalinger fra gebyrer</i>		
Sum innbetalinger fra gebyrer	0	0
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	0	0
<i>Salgs- og leieinnbetalinger</i>		
Sum salgs- og leieinnbetalinger	0	0
<i>Andre innbetalinger</i>		
Sum andre innbetalinger	0	0
Sum innbetalinger fra drift	0	0

De nasjonale forskningssetiske komiteene

KONTI: **Note 2 Utbetalinger til lønn**

	31.12.2022	31.12.2021
500-516;518-519 Lønn	8 935 050	9 052 927
540-541 Arbeidsgiveravgift	1 659 745	1 739 431
542;544 Pensjonsutgifter*	829 903	1 075 740
57*;58* Sykepenger og andre refusjoner (-)	-483 146	-175 654
530-539;549-557 Andre ytelser	2 468 056	2 429 931
Sum utbetalinger til lønn	13 409 608	14 122 375

Antall utførte årsverk:

10

11

* Pensjoner utgiftføres i artskontorrapporteringen. Premiesatsen for arbeidsgiverandelen utgjorde i 2022 9,2 prosent (arbeidsgiverandel av pensjonspremien/pensjonsgrunnlaget i 2022 rapportert til SPK). Sett inn teksten i ett av de to avsnittene nedenfor om 2021:

For virksomheter som i 2021 benyttet en forenklet modell for premiebetalning

For regnskapsåret 2021 benyttet virksomheten en forenklet modell for premiebetalning, noe som innebar betaling av en fast premiesats for arbeidsgiverandelen på 12 prosent.

De nasjonale forskningsetiske komiteene

KONTI: Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2022	31.12.2021
630-631 Husleie	2 049 941	1 117 998
660-662 Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
663 Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	0	0
632-639 Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	110 858	128 805
664-669 Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	0	0
650-659 Mindre utstyrsanskaffelser	68 844	79 797
640-649 Leie av maskiner, inventar og lignende	87 370	309 720
670-673 Kjøp av konsulenttjenester	322 201	266 827
674-679 Kjøp av andre fremmede tjenester	547 125	645 666
710-719 Reiser og diett	383 778	176 166
1*;62*;68*;69*;70*;720-780;783-787 Øvrige driftsutgifter	2 611 169	1 192 299
Sum andre utbetalinger til drift	6 181 285	3 917 277

De nasjonale forskningsetiske komiteene

KONTI: Note 4 Finansiinntekter og finansutgifter

	31.12.2022	31.12.2021
<i>Innbetaling av finansiinntekter</i>		
805 Renteinntekter	0	0
806 Valutagevinst	0	0
809 Annen finansiinntekt	0	0
Sum Innbetaling av finansiinntekter	0	0
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
815 Renteutgifter	0	0
816 Valutatap	0	0
819 Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	0	0

Note 5 Utbetaling til investeringer og kjøp av aksjer

	31.12.2022	31.12.2021
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Immaterielle eiendeler og lignende	91 753	108 219
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	0	0
Infrastruktureiendeler	0	0
Maskiner og transportmidler	0	0
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	-589 529	213 668
Sum utbetaling til investeringer	-497 776	321 887

	31.12.2022	31.12.2021
<i>Utbetaling til kjøp av aksjer</i>		
Kapitalinnskudd	0	0
Obligasjoner	0	0
Investeringer i aksjer og andeler	0	0
Sum utbetaling til kjøp av aksjer	0	0

De nasjonale forskningsetiske komiteene

	31.12.2022	31.12.2021
Note 6 Driftsinntekter krevd inn på vegne av andre statlige virksomheter		
Sum driftsinntekter krevd inn på vegne av andre statlige virksomheter	0	0

De nasjonale forskningsetiske komiteene

[Innholdsfortegnelse](#)

Note 7 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	31.12.2022	31.12.2021
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	0	0

De nasjonale forskningsetiske komiteene

Note 8 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

31.12.2022 31.12.2021

Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten 0 0

De nasjonale forskningsetiske komiteene

KONTI **Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomkompende med statskassen**

	31.12.2022	31.12.2022	31.12.2022	Forskjell
	Spesifisering av budsjett avregning med statskassen	Spesifisering av budsjett mellomkompende med statskassen		
Finansielle anleggsmidler				
130-130, ikke 134	0	0	0	0
134	0	0	0	0
Sum	0	0	0	0
Omlopsmidler				
150	638 731	0	0	638 731
Kundefordringer				
Andre fordringer	0	0	0	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0	0
190-191	0	0	0	0
Sum	638 731	0	0	638 731
Langsiktig gjeld				
220-222,228,229	0	0	0	0
Sum	0	0	0	0
Kortsiktig gjeld				
240	-1 427 587	0	0	-1 427 587
Leverandørgjeld				
Skyldig støttevekt	-724 951	-724 951	0	0
270-374,377,379	0	0	0	0
Skyldige offentlige avgifter				
250-251,255,263,280-282,290-299	0	-424 638	424 638	424 638
Sum	-2 152 538	-1 149 590	-1 002 948	-1 002 948
Sum	-1 513 806	-1 149 590	-364 216	-364 216
* Virksomheter som eier finansielle anleggsmidler i form av investeringer i aksjer og selskapsandeler fyller også ut note 9 B				

Del B Spesifisering av investeringer i aksjer og selskapsandeler

	Everesdato	Antall aksjer	Elementid	Stemmesandel	Årets resultat i selskapet	Balansført egenkapital i selskapet	Balansført verdi i regnskap*
Aksjer							
Selskap 1							
Selskap 2							
Selskap 3							
Balansført verdi 31.12.2022							

* Investeringer i aksjer er bokført til anskaffelseskost. Balansført verdi er den samme i både virksomhetens kontospesifikasjon og kapitalregnskapet.